

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีกลุ่มประชากรของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บใน นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานตัดเย็บ ในนครหลวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน กับระดับความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงาน ตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน ที่มีอิทธิพลกับความเครียด ของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แรงงานหญิงในโรงงานตัดเย็บในนครหลวง เวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วยแรงงานหญิงใน 8 โรงงาน จำนวนรวมทั้งสิ้น 500 คน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 66.8 โดยมีค่าเฉลี่ย (ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 26.24 (6.04) ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ 3 ร้อยละ 30.2 สถานภาพโสด ร้อยละ 66.8 และมีรายได้ของครอบครัว 600,001 - 800,000 กีบ/เดือน ร้อยละ 50.4 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 860,264 (302,334) กีบ/เดือน ภาระหนี้สินไม่เป็นหนี้ คิด เป็นร้อยละ 87.2 สมาชิกในครอบครัวประมาณ 5-6 คน ร้อยละ 37.8 ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ทำงานบ้านทุกอย่าง ร้อยละ 53.4

2. ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน 6 ด้านของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 70.1 โดยมีค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 24.44 (2.83) เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

ได้แก่ การควบคุมหรืออำนาจการตัดสินใจในงาน ร้อยละ 72.8 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 32.70 (2.99) ข้อเรียกร้องจากงานด้านจิตใจ ร้อยละ 73.2 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 32.66 (3.03) ข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ ร้อยละ 61.8 มีค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 16.97 (2.23) ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ร้อยละ 62.8 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 15.79 (2.45) ด้านการสนับสนุนทางสังคม ร้อยละ 76.6 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 22.88 (3.22) และ ด้านอันตรายในที่ทำงาน ร้อยละ 73.6 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 25.63 (3.07)

3. ระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเครียดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) 38.1 (10.1) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ เงินไม่พอใช้จ่าย ” ค่าเฉลี่ย 2.81 และข้อที่มีความเครียดต่ำสุด “ ความจำไม่ดี ” ค่าเฉลี่ย 1.51

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และครอบครัวและปัจจัยด้านจิตสังคมใน

การทำงาน 6 ด้าน

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวกับความเครียด พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรส ภาระหนี้สิน ภาระรับผิดชอบในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} = 0.049$ ภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} = 0.013$ ภาระรับผิดชอบในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} = 0.020$ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเครียดทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} = 0.003$ ส่วน อายุ รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน 6 ด้าน พบว่าปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ และความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ โดย ด้านข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ มีความสัมพันธ์กับความเครียดทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value}$ เท่ากับ 0.024 ($r = -0.101$) ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์กับความเครียดทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value}$ เท่ากับ 0.005 ($r = -0.125$) ส่วนด้านการควบคุมหรืออำนาจการตัดสินใจในงาน ด้านข้อเรียกร้องจากงานด้านจิตใจ ด้านการสนับสนุนทางสังคม และด้านอันตรายในที่ทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของแรงงานหญิงที่ทำงาน

ในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว

5. ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้านที่มีอิทธิพลกับความเครียด

ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้านพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลกับความเครียดของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว มี 7 ตัวแปร คือปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว โดย ด้านอายุ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกับความเครียด มีค่า ($b = -0.205$, 95% CI = $-0.378, -0.032$) สถานภาพสมรส ($b = 2.673$, 95% CI = $0.346, 4.999$) และภาระหนี้สิน ($b = 3.432$, 95% CI = $0.693, 6.172$) จำนวนสมาชิกในครอบครัว ($b = 0.568$ (95% CI = $0.086, 1.049$) ส่วนปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน โดยด้าน การควบคุมหรืออำนาจการตัดสินใจในงาน ($b = 0.364$, 95% CI = $0.040, 0.688$) ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ($b = -0.702$, 95% CI = $-1.130, -0.275$) และการสนับสนุนทางสังคม ($b = 0.394$, 95% CI = $0.013, 0.756$) ($F = 3.905$) ทั้งนี้กลุ่มตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความเครียดได้ร้อยละ 8.5 ($R^2 = .085$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับความเครียด

จากผลการศึกษา พบว่า ระดับความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) 38.1 (10.1) คะแนนสำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ เงินไม่พอใช้จ่าย ” ค่าเฉลี่ย 2.81 และข้อที่มีความเฉลี่ยต่ำสุด “ ความจำไม่ดี ” ค่าเฉลี่ย 1.51 หมายความว่า เป็นความเครียดที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันเนื่องจากสัมผัสสิ่งคุกคาม หรือพบเห็นเหตุการณ์ในสังคม แรงงานหญิงจะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองออกมาในลักษณะความวิตกกังวล หรือความกลัว ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติทั่วไป ไม่มีผลกระทบรุนแรงจนก่อให้เกิดอันตรายแก่ ร่างกาย และถือว่าเป็นระดับความเครียดที่ทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นได้ (สุวัฒน์ มหัตถนิรันดร์กุล และคณะ, 2546) นอกจากนั้นถือว่าเป็นความเครียดที่รู้สึกว่าการเครียดเนื่องจากเคยชิน และรู้สึกทนได้ แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในทางสรีระวิทยาทางร่างกาย อารมณ์ และพฤติกรรมที่เด่นชัด

ความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า แรงงานหญิงเกิดความกระตือรือร้น และเป็นสิ่งเร้าให้ทำให้แรงงานหญิงได้ใช้กำลังกายและกำลังใจในการทำงานมากขึ้น และทำให้แรงงานหญิงทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย ดังที่ ชญานุตม์ กุสุโมทย์ (2550) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการทำงานภายใต้ความเครียดระดับปานกลางจะกระตุ้นให้ร่างกายเพิ่มความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานดีขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษากครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภวรรณ กรเพ็ชร (2550) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของพนักงานลูกค้าสัมพันธ์ กรณีศึกษา บริษัทด้านโทรคมนาคมแห่งหนึ่ง พบว่าพนักงานลูกค้าสัมพันธ์มีความเครียดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังศุมา อภิชาติ และคณะ (2552) ปติภา จันทร์สม (2552) และ ณัฐพงศ์ ภูริปริชา (2549) พบว่า เจ้าหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีความเครียดระดับปานกลาง และผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุกฤตา ศรีทองสุข (2549) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของพนักงานกลุ่มบริษัทสามารถโซลูชั่น พบว่าพนักงานในกลุ่มบริษัทสามารถโซลูชั่นมีระดับความเครียดสูง

2. ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด

ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเครียด ของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวกับความเครียดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบสถิติไคสแควร์ (Chi -square test) และเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) จากผลการศึกษาพบว่า สถานภาพสมรส ภาระหนี้สิน ภาระรับผิดชอบในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความเครียดของแรงงานหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วน อายุ รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษา พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับ ความเครียดสามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับความเครียดของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า เนื่องจากแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บใน ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ดังนั้น แรงงานหญิงยังไม่มีชีวิตทำให้ไม่ต้องรับภาระที่มากมาย แต่สถานภาพโสดกับต้องทำงานหนักกว่า ด้วยเหตุผลที่อยากให้ครอบครัวมีฐานะอยู่ดีกินดีในสังคม จึงต้องดิ้นรนทำงานนอกเวลา เนื่องจากมีเวลาในการทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีความกังวลเหมือนกับคนที่แต่งงานแล้ว ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสุขภาพจิต (2546) ที่ศึกษาความเครียดของคนไทย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับ

ความเครียด นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารยะ คงมนต์ (2545) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ สถานภาพสมรส กล่าวคือ พนักงานโสดมีความเครียดโดยรวม และด้านจิตใจมากกว่าพนักงานที่สมรส

อย่างไรก็ตามไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภวรรณ กรเพ็ชร (2550) ที่พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะมีความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน

2.2 ภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับความเครียดของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บใน นครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว เนื่องจากแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ฐานะยากจน ระดับการศึกษาต่ำ รายได้ไม่เท่ากับคนที่มีการศึกษาสูงกว่า ประกอบกับอาชีพหลักทางครอบครัว คือ การทำอาชีพรับจ้างทั่วไป มีหนี้สินที่ก่อเกิดจากตัวเองหรือคนภายในครอบครัว นอกจากนั้นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการมีความคาดหวังสูง อาจส่งผลให้เงินที่ต้องจ่ายในแต่ละเดือนมีมากทำให้รายได้ที่รับจากการทำงานไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายจึงส่งผลทำให้เกิดความเครียดจากจำนวนหนี้สินทั้งหมดของครัวเรือนที่มีอยู่ (วันชัย ผดุงสุกโดย, 2544) และปฏิเสธไม่ได้ว่าผลจากสภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ค่าครองชีพที่พุ่งสูงขึ้น รวมไปถึงความไม่มั่นคงในการทำงาน และสาเหตุอื่นๆ อีกนานาประการ ทำให้หลายคนมีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย เช่น เกิดจากปัญหารายได้ที่ลดลงเกิดจากการลดชั่วโมงทำงานและลดการทำงานล่วงเวลาของพนักงานในโรงงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้พนักงานเหล่านี้มีความกังวลเกี่ยวกับความไม่มั่นคงในการทำงาน และยังมีโอกาสตกงานสูง และมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว จนทำให้รู้สึกท้อ ไม่รู้จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไร หากผลดังกล่าวสะท้อนเข้ามาทางจิตใจไม่ว่าคนในครอบครัวหรือบุคคลภายนอกก็ตามจากภาระหนี้สินซึ่งก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดความเครียด (ชนวรรณ พลชัย, 2552)

2.3 ภาระรับผิดชอบในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความเครียด ของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว เนื่องจาก แรงงานหญิงภาระรับผิดชอบต่อครอบครัว และมีความจำเป็นในการทำงานหาเลี้ยงชีพ สอดคล้องกับกับผลการศึกษาของ พรทิพย์ เกษุรานนท์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพนักงานในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐ พบว่า ภาระรับผิดชอบของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงาน โดยพนักงานที่มีภาระรับผิดชอบของครอบครัวมากจะมีระดับความเครียดสูงกว่าพนักงานที่มีภาระรับผิดชอบของครอบครัวน้อยกว่า และพนักงานที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวนั้น จะต้องรับผิดชอบในการดูแลครอบครัว ด้านการเงินและหรือการเลี้ยงดูที่ให้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ในความดูแล ส่วนใหญ่มีรายได้กับรายจ่ายและมีภาระหนี้สิน

โดยเฉพาะผู้ที่มีการรับผิดชอบในครอบครัวมาก หรือแม้กระทั่งผู้ที่ไม่มีภาระครอบครัวก็อาจมีการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักเก็บออม การที่ต้องเป็นผู้แบกรับภาระต่างๆ เหล่านี้ ทำให้อาจเกิดปัญหาทางด้านการเงินและครอบครัวตามมา อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดความเครียดในการทำงานขึ้นได้ (สุภวรรณ กรเพ็ชร, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรทิพย์ เกษุรานนท์ (2547) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพนักงานในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐ เขตกทม.พบว่า ภาระรับผิดชอบในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง โดยพนักงานที่มีภาระครอบครัวมากจะมีระดับความเครียดสูงกว่าพนักงานที่มีภาระครอบครัวน้อยกว่า เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุภวรรณ กรเพ็ชร (2550) ที่พบว่า ภาระรับผิดชอบในครอบครัวที่แตกต่างกันจะมีความเครียดที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยส่วนบุคคลในการทำงานแตกต่างกัน

2.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความเครียดของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ดัดเย็บใน นครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว ซึ่งส่วนใหญ่ในแต่ละครอบครัวมีจำนวนสมาชิกครอบครัวมากกว่า 5 - 6 คน แต่มีผู้จำนวนสมาชิกเพียงหนึ่งคนที่สามารถทำงานหาเลี้ยงครอบครัวได้ และความหวังที่ครอบครัวต้องอาศัยต่อพึ่งพาต่อแรงงานหญิงมีมาก เมื่อแรงงานหญิงชิ้นทำงานมากแต่ผลตอบแทนที่เขาได้รับกลับไม่เพียงพอตามความต้องการหรือไม่พอต่อรายจ่ายในครอบครัว ซึ่งนับว่ารายรับกับรายจ่ายไม่มีความสมดุลกัน ทำให้เกิดความเครียดต่อสภาพจิตใจของตนเองและคนภายในครอบครัว

แต่ในทางตรงกันข้ามหากสมาชิกภายในครอบครัวทุกคนมีงานทำ ช่วยกันทำมาหากิน ถึงแม้ว่าเงินเดือนของแต่ละคนจะไม่เท่ากันแต่สามารถช่วยกันแบ่งเบาภาระภายในครอบครัวได้ หากเป็นเช่นนั้นย่อมทำให้เกิดความเครียดลดลงได้ จากผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสุขภาพจิต (2546) ซึ่งได้ศึกษาความเครียดของคนไทย พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเครียด แต่ในทางตรงกันข้ามหากสมาชิกภายในครอบครัวทุกคนมีงานทำ ก็สามารถช่วยกับแบ่งเบาภาระภายในครอบครัวได้ อย่างไรก็ตามไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐพงศ์ ภูริปริชา (2549) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของกำลังพลในสังกัดกรมราชองครักษ์ พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความมีความสัมพันธ์กับความเครียด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน

ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความเครียด ของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมดัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน ทั้ง 6 ด้าน กับความเครียดของกลุ่มตัวอย่างหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's correlation coefficient) พบว่า ข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ และความมั่นคงในหน้าที่การงาน มี

ความสัมพันธ์กับความเครียดทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนด้านการควบคุมหรืออำนาจการตัดสินใจในงาน ข้อเรียกร้องจากงานด้านจิตใจ การสนับสนุนทางสังคม และอันตรายในที่ทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว สามารถอภิปรายขยายได้ว่า

ข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ มีความสัมพันธ์กับความเครียดทางลบ เนื่องจากสภาพการทำงานภายในโรงงานนั้นมีหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน เช่น จำนวนชั่วโมงการทำงาน การรับภาระมากเกินไป หมายความว่า หากหน้าที่ความรับผิดชอบมีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแรงงานหญิงแต่ละคน รวมถึงมีการกำหนดระยะเวลาในการทำงานอย่างเหมาะสมแล้วจะทำให้ความเครียดในการทำงานของแรงงานหญิงน้อยลง ในทางตรงกันข้ามหากปริมาณและคุณภาพของงานที่มอบหมายให้ทำที่ยากเกินไปหรือง่ายเกินไป ถูกกดดันด้วยเวลาและปริมาณงาน การตัดสินใจ ความอดทน ระดับความวิตกกังวล ซึ่งจะมีผลต่อการเกิดความเครียดแตกต่างกัน และปัจจัยที่เกี่ยวกับงานสภาพขององค์กรที่ปฏิบัติงานที่ไม่มีนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรกำหนดมาตรฐานไว้สูงหรือล้าสมัยเกินไป โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ปฏิบัติงาน การบริหารงานและหน้าที่แต่ละฝ่ายที่ไม่ชัดเจน ชำช้อนก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ระหว่างผู้บังคับบัญชาและบรรยากาศทางสังคมในหน่วยงานสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ไม่เหมาะสม ย่อมทำให้แรงงานหญิงเกิดความเครียดในการทำงานสูงขึ้น อย่างไรก็ตามไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา สิทธิกัน (2551) งานด้านกายภาพที่ส่วนใหญ่เน้นการจัดการกับสภาพทางกายภาพของการทำงาน อาจช่วยลดความเครียดให้แก่แรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานได้ ตลอดจนความคาดหวังขององค์กรต่อปริมาณงานที่ต้องทำให้เสร็จตามกำหนดเวลา ซึ่งงานวิจัยของ ทนงศักดิ์ ยิ่งรัตนสุข (2544) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบย่อยด้านข้อเรียกร้องทางจิตตภาพ รวมทั้งข้อเรียกร้องจากบทบาทที่ขัดแย้งและปริมาณงานที่มากเกินไปส่งผลถึงความกังวลกับงานและทำให้เกิดความเครียด

ความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์กับความเครียดทางลบด้วยเหตุผลที่ว่าแรงงานต้องการโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการทำงานอย่างต่อเนื่องหรือการเลื่อนตำแหน่งหรือขึ้นเงินเดือน ความสัมพันธ์ที่มีผลต่อความพึงพอใจและแรงจูงใจของแรงงานหญิงมีความต้องการความมั่นคงปลอดภัยขณะปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ ประกอบด้วยต้องการอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน การประกันชีวิต เงินชดเชย เงินทดแทน การรักษาพยาบาล และความต้องการทางสังคม และความมั่นคงในการทำงานการ ในทางตรงกันข้ามหากไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา แรงงานหญิงที่มีความรู้่น้อย ย่อมเห็นว่าความมั่นคงในงานมีความสำคัญ

สำหรับแรงงานหญิงที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของครอบครัว และยิ่งในคนที่อายุมากขึ้นจะมีความต้องการความมั่นคงปลอดภัยสูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนาทั้งด้านการงานและชีวิตครอบครัว อีกประการหนึ่งบทบาทที่ไม่ชัดเจนหรือขัดแย้งกัน มีการทำงานที่ทับซ้อนหรือก้ำก่ายกัน รู้สึกต่ำต้อย และสิ่งสำคัญการเปลี่ยนแปลงขององค์กรที่ต้องการรวมกับที่อื่นเพื่อความอยู่รอด การลดขนาด รวมทั้งการนำเครื่องมือทันสมัยมาใช้ อาจจะทำให้รู้สึกหวั่นไหวต่อความมั่นคงในหน้าที่การงานได้

4. ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวและปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้านที่มีอิทธิพลกับความเครียด

ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน 6 ด้าน พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลกับความเครียดของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว มี 7 ตัวแปร คือ ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ภาระหนี้สิน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การควบคุมหรืออำนาจการตัดสินใจในงาน ความมั่นคงในหน้าที่การงาน และการสนับสนุนทางสังคม ทั้งนี้กลุ่มตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความเครียดได้ร้อยละ 8.5 ($R^2 = .085$) ตามลำดับ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า

ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวในด้านอายุ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบ เนื่องจากอายุเป็นสิ่งที่บอกถึงควมมีวุฒิภาวะและประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งบุคคลที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์และวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงกว่า มีความสุขุมรอบคอบ รู้จักชีวิต สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นจริงได้ดีกว่าผู้ที่มีอายุน้อย จึงทำให้เกิดความเครียดได้น้อยกว่าผู้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าช่วงอายุที่แตกต่างกันจะมีความเครียดที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยศขจร นามสันเทียะ (2545) พบว่า ปัจจัยภูมิหลัง ด้านอายุมีความสัมพันธ์กับความเครียด และได้กล่าวว่าพนักงานที่มีอายุน้อย มีความเครียดสูงกว่าพนักงานที่มีอายุมากกว่า และสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐพงศ์ ภูริปริชา (2549) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของกำลังพลในสังกัดกรมราชองครักษ์ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความเครียด

ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวในด้านสถานภาพสมรส เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความเครียด ถึงแม้ว่าแรงงานหญิงที่ปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ดังนั้นแรงงานหญิงที่ยังไม่มีคู่ชีวิต จะทำให้ไม่ต้องรับภาระหน้าที่มากมายภายในครอบครัว แต่ในทางตรงกันข้ามแรงงานที่แต่งงานแล้วกับต้องมีภาระหน้าที่รับผิดชอบทั้งในที่ทำงานและครอบครัวมากกว่าคนที่ยังไม่แต่งงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อารยะ คงมนต์ (2545) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของพนักงานโรงงาน

อุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่สัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกล่าวว่า พนักงานที่สมรสแล้วมีความเครียด เนื่องจากมีแรงกดดันทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะด้านจิตใจมากกว่าพนักงานที่มีสถานะ โสด

ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวในด้านภาระหนี้สิน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวก อาจกล่าวได้ว่า เนื่องจากแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ระดับการศึกษาต่ำ และมีรายได้ไม่เท่ากับคนที่มีการศึกษาสูงกว่า ประกอบกับอาชีพหลักทางครอบครัวรับจ้างทั่วไป มีหนี้สินที่ก่อเกิดจากตัวเองหรือคนภายในครอบครัวและสิ่งสำคัญเนื่องด้วยมีความคาดหวังสูง อาจส่งผลให้เงินที่ต้องจ่ายในแต่ละเดือนมีมากทำให้รายได้รับจากการทำงานไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายก่อให้เกิดความเครียด สอดคล้องกับ Brown and Moberg (1980) ที่กล่าวถึงสาเหตุของความเครียดว่าเกิดจากความยุ่งยากทางการเงิน และธนวรรธน์ พลชัย (2552) กล่าวว่า การมีหนี้สินมาก ทำให้พนักงานเหล่านี้มีความกังวลเกี่ยวกับความไม่มั่นคงในการทำงาน โอกาสตกงานสูง และมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว จนทำให้รู้สึกท้อและเกิดความเครียดตามมา เป็นต้น

ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวในด้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเสี่ยง อันเนื่องมาจากสมาชิกครอบครัวของแรงงานหญิง จำนวนคนที่อยู่ในวัยทำงานมีจำนวนจำกัด จึงต้องอาศัยพึ่งพาคนที่อยู่วัยทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งได้รับการรับผิดชอบในการดูแลครอบครัว โดยแรงงานหญิงที่มีหน้าที่ตำแหน่งงานไม่สูง ผลตอบแทนจากการทำงานน้อย ต้องขยันทำงานหนัก เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว ฉะนั้นจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อความเสี่ยงของแรงงานหญิง หรือ อาจกล่าวได้ว่า พี่น้องที่อยู่ในครอบครัวมีจำนวนสมาชิกเพียงหนึ่งคนที่สามารถทำงานหาเลี้ยงครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาของกรมสุขภาพจิต (2546) และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐพงศ์ ภิรมย์ (2549) ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ในขณะที่ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน ในด้านการควบคุมหรืออำนาจการตัดสินใจในงานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความเครียด หมายความว่า การทำงานที่ผู้ทำงานขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและไม่สามารถใช้ทักษะในการทำงานได้อย่างเต็มที่ จะส่งผลให้ผู้ทำงานเกิดความเครียดจากการทำงานได้ (คลฤดี เพชรขว้าง, 2551) ผู้ที่ทำงานในโรงงานตัดเย็บจะมีตารางเวลาการปฏิบัติให้ผู้ทำงานในแต่ละหน้าที่รับผิดชอบ การทำงานภายใต้ตารางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนทำให้ผู้ทำงานไม่มีโอกาสในการตัดสินใจและใช้ทักษะในการทำงานของตนเองได้ จากรายงานการศึกษาในผู้ทำงานร้านขายสินค้า พบว่างานด้านการขายสินค้ามีอำนาจในการควบคุมงานต่ำร้อยละ 71.4 (St- Vincenta et al , 2006) ซึ่งลักษณะเช่นนี้อาจนำไปสู่ความรู้สึกเบื่อหน่ายในการทำงานและอาจก่อให้เกิดความเครียดในการทำงานได้

การสนับสนุนทางสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความเครียด เช่น จากผลการสำรวจความเครียดจากการทำงานในกลุ่มอาชีพต่างๆ พบว่า แรงสนับสนุนจากระดับหัวหน้าและเพื่อนร่วมงานของผู้ที่ทำงานขายสินค้ามีเพียงร้อยละ 11 จึงทำให้เกิดความเครียดได้ (Kawakami et al., 2004; คลฤดี เพชรขำ, 2551) จะเห็นได้ว่าการทำงานของโรงงานตัดเย็บทำให้มีโอกาสมเผชิญกับปัจจัยดังกล่าวเป็นเวลานานอาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อผู้ที่ทำงานที่สำคัญ คือ เกิดความเบื่อหน่าย หรือมีความกดดันจากการทำงานส่งผลต่อทางด้านจิตใจทำให้เกิดความเครียดจากการทำงานได้

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการศึกษา ในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงานของแรงงานหญิง ในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ เพื่อช่วยให้แรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ เกิดความเครียดน้อยที่สุดและก่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานเพิ่มขึ้นและยังสามารถส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า แรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ณ ประเทศลาว มีความเครียดในการทำงานในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นความเครียดที่มีความรุนแรงกว่าความเครียดระดับต่ำ แต่หากไม่ได้รับการแก้ไขหรือไม่สามารถปรับตัวได้จะก่อให้เกิดความเครียดระดับสูง ซึ่งจะเป็นปัญหาตามมาและรุนแรงกว่าเก่า เป็นอุปสรรคและอันตรายต่อความสามารถในการปฏิบัติงานทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของแรงงานหญิงลดลง ดังนั้น จะต้องเร่งแก้ไขและหาหนทางขจัดสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน และเมื่อพิจารณาแล้วผู้วิจัยขอเสนอการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวได้แก่ สถานภาพสมรส ภาระหนี้สิน ภาระรับผิดชอบในครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเครียดของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในประเด็นทุกด้านที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด โดยในเบื้องต้นควรให้มีการศึกษา และฝึกอบรมในเรื่องการวางแผนครอบครัวและแผนการวางแผนครอบครัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครอบครัวของแรงงานหญิงเกิดความระมัดระวังในเรื่องการมีบุตรมาก เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ที่มิรายได้น้อยแต่มีบุตรมากจนทำให้เป็นภาระในการเลี้ยงดู เนื่องจากแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ระดับการศึกษาต่ำ และจำนวนสมาชิกใน

ครอบครัวที่อยู่ในวัยทำงานนั้นน้อย ก่อให้เกิดปัญหาต่อการดำรงชีวิตของครอบครัวด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทำให้แรงงานหญิงเหล่านั้นต้องทำงานหนัก

ผลการศึกษานี้ พบว่า ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน ในหกด้านมีอยู่ 2 ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด ได้แก่ ด้านข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ และความมั่นคงในหน้าที่การงานของแรงงานหญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในประเด็นที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด เช่น

1. ด้านข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการควรมีการเน้นการจัดการกับสภาพทางกายภาพของการทำงาน โดยการกำหนดงาน ตำแหน่งงานหรือความรับผิดชอบให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งในทางขอบเขตและขั้นตอนการทำงาน ต้องให้ชัดเจน งานไม่ควรยากหรือง่ายจนเกินไปที่จะทำให้แรงงานหญิงเกิดความเบื่อหน่ายและท้อถอยในการทำงานและต้องเป็นงานที่เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของแรงงานหญิง ไม่ว่าทางด้านปริมาณที่ต้องสมดุลกับจำนวนของแรงงานในแต่ละสาขาหรือแต่ละสายงาน

2. ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ควรมีการจัดฝึกอบรมให้แรงงานให้เข้าใจในการทำงานทั้งระยะก่อนทำงานและหลังปฏิบัติงาน เพื่อโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการทำงานอย่างต่อเนื่อง การเลื่อนตำแหน่ง และขึ้นเงินเดือน หรือขณะทำงานเพื่อหาทางขจัดอุปสรรคและรู้กระบวนการทำงานให้สำเร็จ เมื่อพบแรงงานมีปัญหาการทำงานควรมีผู้ให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือแนะนำอย่างใกล้ชิดให้กำลังใจและยกย่องให้รางวัลแก่แรงงานผู้ปฏิบัติงานดี เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้ทำงานคนอื่นให้ทำดีขึ้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- 2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินระดับความเครียดและการเผชิญความเครียดของแรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอื่นๆ

- 2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดจากการทำงานกับคุณภาพชีวิตของแรงงานผู้ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ